

«Ηλεκτρονικές πηγές στο νηπιαγωγείο»

Το παράδειγμα του Ιππέα του Αρτεμισίου
στην ιστοσελίδα του Εθνικού
Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών

Μελέτη περίπτωσης Case Study

Σε νηπιαγωγείο της Δυτικής Θεσσαλονίκης εφαρμόστηκε ένα εκπαιδευτικό σενάριο (σχολικό έτος 2014-2015) με θέμα το γλυπτό του Ιπέα του Αρτεμισίου, όπως απεικονίζεται στην ιστοσελίδα του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών (<https://www.namuseum.gr/collection/ellinistiki-periodos-2/#>).

Το γλυπτό είναι χάλκινο άγαλμα ελληνοιστικής περιόδου (γύρω στο 140 π.χ.) και βρέθηκε στον θαλάσσιο χώρο κοντά στο ακρωτήριο Αρτεμίσιο της Εύβοιας.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στο θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης μας, στο διδακτικό σενάριο στα συμπεράσματα από την εφαρμογή, την παρατήρηση και την αξιολόγησή του.

Θεωρητικό υπόβαθρο: Ιστορικός γραμματισμός, Ηλεκτρονικός γραμματισμός

Εισαγωγή στην ιστορική εκπαίδευση και ιστορικός γραμματισμός:

1) Η γνωριμία των παιδιών με το ιστορικό παρελθόν, 2) Οι ιδέες και αναπαραστάσεις των παιδιών, οι γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες οι οποίες ενισχύουν το νοητικό τους υπόβαθρο, ώστε να κατανοούν την ιστορική γλώσσα, την ιστορική αφήγηση, το περιεχόμενο του μαθήματος της ιστορίας σε μεγαλύτερες τάξεις του πρωτοβάθμιου σχολείου, 3) Η διασύνδεση της γνωριμίας με το ιστορικό παρελθόν με άλλους τομείς ανάπτυξης όπως η γλώσσα, η κοινωνικοποίηση, η διερεύνηση και παρατήρηση του κόσμου διαμέσου της διατύπωσης ερωτημάτων, της επίλυσης προβλημάτων, της αναζήτησης απαντήσεων και λογικών συμπερασμάτων.

Με τη σύζευξη των εννοιών του ιστορικού και ψηφιακού γραμματισμού στο νηπιαγωγείο μπορούμε να εισάγουμε τον όρο του «πρώιμου ιστορικού ηλεκτρονικού γραμματισμού».

Η μελέτη περίπτωσης του διδακτικού σεναρίου

Η μελέτη περίπτωσης (case study) του εκπαιδευτικού σεναρίου που παρουσιάζεται αναφέρεται στην παρατήρηση τριών εικοσάλεπτων δραστηριοτήτων οι οποίες εφαρμόστηκαν κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2014-2015 σε δημόσιο νηπιαγωγείο της Δυτικής Θεσσαλονίκης. Η παρατήρηση έγινε με την μέθοδο της καταγραφής (σημειώσεις σε γραπτή μορφή) και με την χρήση του ημερολογίου της νηπιαγωγού.

Στόχοι του διδακτικού σεναρίου.

Παιδαγωγικές μέθοδοι

Στόχοι:

1) Η γνωριμία των παιδιών με το έργο τέχνης, 2) η καλλιέργεια θετικών συνηθειών και στάσεων σχετικά με την χρήση του διαδικτύου, 3) η χρήση του διαδικτύου ως εργαλείου μετάβασης στο ιστορικό παρελθόν, 4) η καλλιέργεια και ανάπτυξη ιστορικού γραμματισμού στο νηπιαγωγείο, 5) η καλλιέργεια θετικής στάσης για τα μουσειακά αντικείμενα και την ιστορία.

Παιδαγωγικές μέθοδοι:

1) παιχνίδι, 2) ερωτήσεις-απαντήσεις (συζήτηση), 3) διδασκαλία διαμέσου αντικειμένου (object teaching), 4) ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, 5) διαθεματική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Υποδομή:

Ηλεκτρονικός υπολογιστής στην αίθουσα του νηπιαγωγείου, σύνδεση με το διαδίκτυο, χρήση φυλλομετρητή και μηχανής αναζήτησης

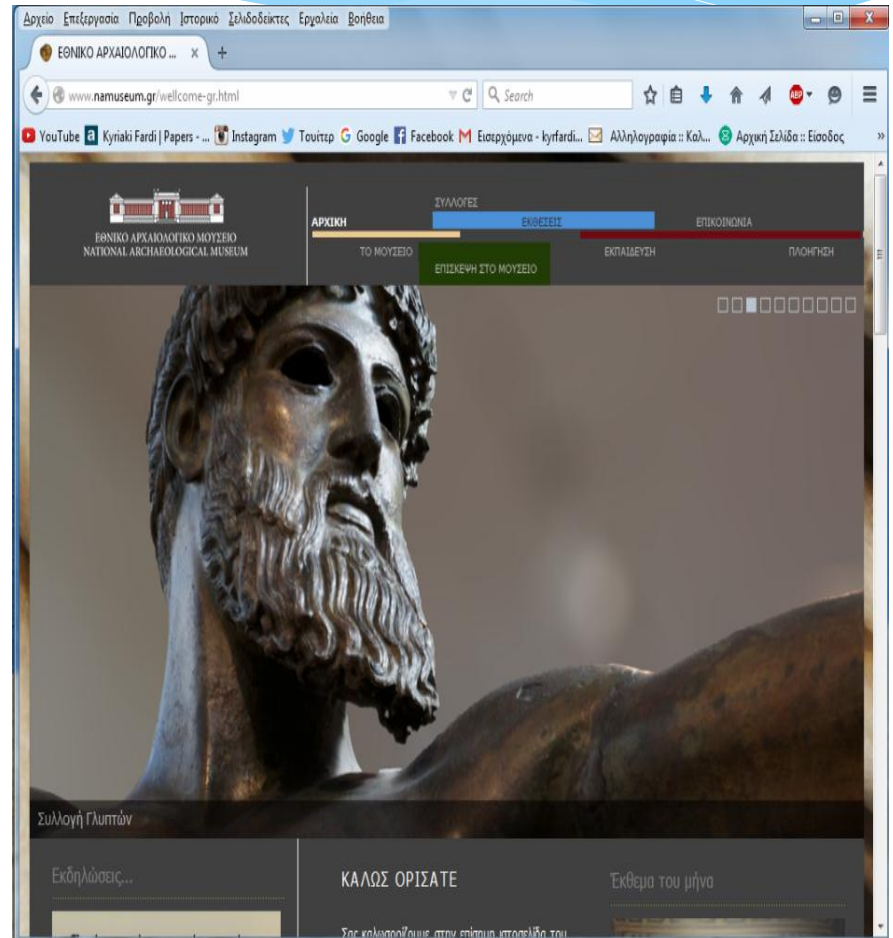
Πορεία δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα 1η:

Γνωριμία με την ιστοσελίδα του μουσείου.

Προηγούμενες γνώσεις και αναπαραστάσεις: Τα παιδιά της συγκεκριμένης ομάδας στην οποία εφαρμόστηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τον Ιππέα του Αρτεμισίου είχαν επισκεφτεί μουσείο στην πόλη τους οπότε ήταν εξοικειωμένα με την έννοια του μουσείου. Επίσης, είχαν επισκεφτεί ιστοσελίδες μουσείων σε προηγούμενες δραστηριότητες. Γνώριζαν, λοιπόν, ότι στην ιστοσελίδα ενός μουσείου υπάρχουν πληροφορίες γι' αυτό και φαίνονται κάποια αντικείμενα από τις συλλογές του.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα είχε ως στόχο να τα εμπλέξει στην διαδικασία αναζήτησης της ιστοσελίδας του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών και στην συνέχεια να την παρατηρήσουν και να γνωρίσουν διαμέσου αυτής το μουσείο και τις συλλογές του. Αρχικά η νηπιαγωγός ρώτησε ποιες λέξεις θα μπορούσαμε να βάλουμε στην μπάρα της μηχανής αναζήτησης. Έγιναν οι ανάλογες δοκιμές και όποιο παιδί θέλησε έγραψε λέξεις στην μπάρα. Όταν κατάφεραν να εντοπίσουν την ιστοσελίδα του μουσείου περιηγήθηκαν σ' αυτήν και παρατήρησαν τις δημοσιευμένες φωτογραφίες από τους χώρους και τις συλλογές του μουσείου.

Δραστηριότητα 2^η: Παιχνίδι «Βρες που βρίσκεται ο μικρός Ιππέας»

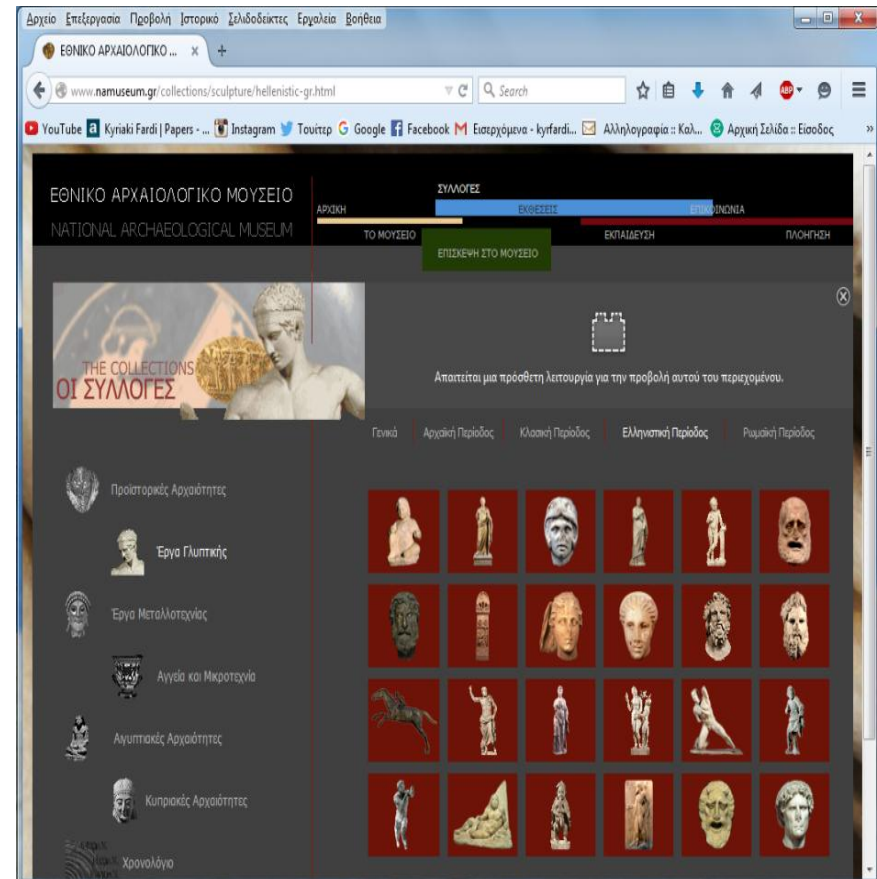
Η νηπιαγωγός είχε εκτυπωμένη φωτογραφία του αγάλματος και την έδειξε στα παιδιά για να την παρατηρήσουν.

Στη συνέχεια πρότεινε στα παιδιά να παίξουν το παιχνίδι: «Βρες που βρίσκεται ο μικρός Ιππέας».

Ο σχεδιασμός της ιστοσελίδας του μουσείου, βοηθάει σε σημαντικό βαθμό.

Πατώντας πάνω στα εικονίδια των αγαλμάτων με το ποντίκι, αυτά ανοίγουν, η φωτογραφία τους μεγαλώνει και δίνονται γραπτές πληροφορίες για το άγαλμα.

Έτσι, με ένα απλό πάτημα του ποντικιού είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ένα παιχνίδι με το πρότυπο των παιχνιδιών του «κρυμμένου θησαυρού». Το παιχνίδι έπαιξαν όλα τα παιδιά στην ολομέλεια της ομάδας καθώς παίζεται γρήγορα και εύκολα.

Μετά το κλικ πάνω στο εικονίδιο του Ιππέα εμφανίζεται η φωτογραφία του αγάλματος και οι σχετικές πληροφορίες.

Δρχειο Επεξεργασία Προβολή Ιστορικό Σελιδοδείκτες Εργαλεία Βοήθεια

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

NATIONAL ARCHAEOLOGICAL MUSEUM

ΣΥΛΛΟΓΕΣ

ΑΡΧΙΚΗ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΚΡΑΤΙΣΤΙΑ

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΛΟΗΓΗΣΗ

THE COLLECTIONS ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ

Απαιτείται μια πρόσθετη λειτουργία για την προβολή αυτού του περιεχομένου.

Γενικά Αρχαϊκή Περίοδος Κλασική Περίοδος Ελληνιστική Περίοδος Ρωμαϊκή Περίοδος

Προϊστορικές Αρχαιότητες Έργα Γλυπτικής Έργα Μεταλλοτεχνίας Αγγεία και Μικροτεχνία Αιγυπτιακές Αρχαιότητες Κυπριακές Αρχαιότητες Χρονολόγιο

< Επιστροφή

X 15177

Χάλκινο άγαλμα αλόγου και μικρού αναβάτη, από τη θάλασσα κοντά στο ακρωτήριο Αρτεμίσιο της Εύβοιας Γύρω στο 140 π.Χ.

Ανασύρθηκε το 1928 και 1937 σε κομμάτια από τη θάλασσα περιοχή του ακρωτηρίου Αρτεμίσιο της βόρειας Εύβοιας. Ο μικρός, νέγρικής καταγωγής, αναβάτης του αλόγου, που καλπάζει ορμητικά, κρατούσε στο αριστερό χέρι τα ηνία και στο δεξί το μαστήγιο. Στο πρόσωπο, με τις έντονες οσπύσεις και τις αυλακώσεις στο μέτωπο, αποτυπώνεται αγωνία και πάθος. Το εξαιρετικό αυτό έργο είναι γνωστό ως ο *Τζόκεϊ του Αρτεμισμού*. Ύψος 2,10μ.

Θέση στο μουσείο

Δραστηριότητα 3^η: Αξιολόγηση (Συζήτηση: Ερωτήσεις-Απαντήσεις)

Η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων και του εκπαιδευτικού προγράμματος έγινε στην ολομέλεια της ομάδας του νηπιαγωγείου και με την μέθοδο των ερωτήσεων-απαντήσεων. Η νηπιαγωγός έκανε ερωτήσεις στα παιδιά όπως: «Πώς μπορώ να βρω τον Ιππέα στο διαδίκτυο;», «Ποιες λέξεις μπορώ να γράψω;», «Όταν γράψω «Ιππέας του Αρτεμισίου βγαίνουν πολλές ιστοσελίδες. Ποια θα διαλέξω;». «Πού και πότε ζούσε ο Ιππέας; ». Η νηπιαγωγός κατέγραψε τις απαντήσεις των παιδιών. Μερικές από τις πιο χαρακτηριστικές είναι: «Θα γράψω πάνω στην μπάρα και θα τον βρω τον Ιππέα». «Θα γράψω τις λέξεις: Ιππέας του Αρτεμισίου». «Θα διαλέξω (την ιστοσελίδα) που έχει τα αγάλματα», «Θα διαλέξω (την ιστοσελίδα) που δείχνει το μουσείο», «Το μουσείο λέγεται Αρχαιολογικό Μουσείο», «Το μουσείο βρίσκεται στην Αθήνα», «Το άγαλμα βρέθηκε στο Αρτεμισίο», «Ο μικρός Ιππέας ζούσε στα αρχαία χρόνια».

Συμπεράσματα-Συζήτηση

Από τις απαντήσεις των παιδιών στις ερωτήσεις της δραστηριότητας αξιολόγησης φαίνεται ότι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πέτυχε τους αρχικούς του στόχους. Τα παιδιά κατανόησαν τις δυνατότητες και την χρήση του διαδικτύου ως εργαλείου μάθησης και ως μέσου γνωριμίας με σημαντικούς χώρους και αντικείμενα που βρίσκονται μακριά και δεν είναι εύκολο να τα επισκεφτούμε. Επίσης, κατανόησαν ότι με την βοήθεια του διαδικτύου μπορούμε να γνωρίσουμε αντικείμενα, ανθρώπους και καταστάσεις τα οποία υπήρχαν σε διαφορετικό χρόνο από αυτόν που βιώνουμε εμείς.

Παρατήρηση

Για να είμαστε συνεπείς με τα πραγματολογικά στοιχεία του αγάλματος καλό θα ήταν να κάνουμε την εξής παρατήρηση:

Τα παιδιά στις απαντήσεις τους ανέφεραν ότι ο μικρός Ιππέας ζούσε στα αρχαία χρόνια. Το άγαλμα, όμως, ανήκει στην ελληνιστική περίοδο. Αυτήν την ιδέα των παιδιών η νηπιαγωγός δεν την διόρθωσε για δύο λόγους: α) Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία για το πρόσωπο που απεικονίζεται στο άγαλμα (τον Ιππέα). Μπορούμε, λοιπόν, να υποθέσουμε ότι μπορεί να ζούσε πριν την εποχή κατασκευής του αγάλματος, β) Τα παιδιά αυτής της ηλικίας δεν μπορούν να προσδιορίσουν με ακριβείς χρονολογικούς όρους μία ολόκληρη εποχή, δηλαδή, με συγκεκριμένες ημερομηνίες και χρονικά όρια, οπότε είναι πιθανόν με την χρήση του όρου «τα αρχαία χρόνια» να εννοούν τα «πολύ παλιά χρόνια». Έτσι, δεχόμαστε την διατύπωσή τους ως μία γενική έκφραση για τον χρόνο.

Η διερεύνηση των αντιλήψεων των μικρών παιδιών σχετικά με την έννοια του ιστορικού χρόνου και του τρόπου πρόσληψής της αφορά άλλες επιστημονικές έρευνες και μελέτες οι οποίες ελπίζουμε ότι θα γίνουν στο μέλλον για να συμπληρώσουν τις, ήδη, υπάρχουσες.

Συμπεράσματα-Συζήτηση

Η μελέτη περίπτωσης που παρουσιάστηκε στο κείμενο αυτό αναδεικνύει ακόμη μία διάσταση της ενσωμάτωσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην παιδαγωγική διαδικασία στην προσχολική αγωγή και εκπαίδευση: διαφορετικά πεδία μεταξύ τους όπως η εισαγωγή στην ιστορική εκπαίδευση, η μουσειακή εκπαίδευση και η πληροφορική μπορούν να συναντηθούν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις και εμπειρίες των μικρών παιδιών, συνδυάζοντας το παιχνίδι με την ανακάλυψη στοιχείων και πληροφοριών για ανθρώπους, πράγματα και καταστάσεις που βρίσκονται πολύ μακριά ή ζούσαν σε άλλες εποχές.

Η ιδέα για την δραστηριότητα αυτή προέρχεται από το ενδιαφέρον των παιδιών για τα άλογα.

Ως νηπιαγωγός της πράξης παρατήρησα ότι τα παιδιά αγαπούν τα άλογα, τους αρέσει να τα ζωγραφίζουν, να τα παρατηρούν σε φωτογραφίες, να επισκέπτονται ιππικούς ομίλους. Έτσι, σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα με θέμα τα άλογα (τόσο στην ομάδα των παιδιών της παρούσας μελέτης περίπτωσης όσο και σε άλλες ομάδες νηπιαγωγείου στο παρελθόν) με σειρά δραστηριοτήτων όπως παρατήρηση εποπτικού υλικού, αναγνώσεις και συζητήσεις με αφορμή βιβλία παιδικής λογοτεχνίας, εικαστικές δραστηριότητες, μουσικοκινητικές δραστηριότητες, παρατηρήσεις, συζητήσεις, αναπαραστάσεις με αφορμή πίνακες μεγάλων ζωγράφων κ.ά.

Οι δραστηριότητες της παρούσας μελέτης περίπτωσης αποδίδουν μία διάσταση σε σχέση με το χρόνο και την προσέγγιση του ιστορικού παρελθόντος στο θέμα αυτό.

Υποσημείωση:

Ντεγκά: «Αναβάτες στη βροχή»

(Πηγή στην οποία υπάρχει το έργο και σχετικό πληροφορικό υλικό:

Μεταξά, Ν. (2008), "Άλογο-Άνθρωπος", Παράθυρο στην Εκπαίδευση του παιδιού, Τεύχος 53, σσ 176-181.)

Βιβλιογραφία

- Cohen, L. & Monion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. New York: Routledge.
- Gee, J. P. (2003). «A sociocultural perspective on early literacy development». In Neuman, S. & Dickinson, D. (Eds), *Handbook of early Literacy Research*. (pp 30-42). New York: The Guilford Press.
- Θεοφιλίδης, Χ. (1997). *Διαθεματική Προσέγγιση της Διδασκαλίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ρεπούση, Μ. (2007). «Ιστορικός εγγραμματισμός. Σχολικά Εγχειρίδια Ιστορίας». Στο Η. Ματσαγγούρας (Επιμ.), *Σχολικός Εγγραμματισμός* (σελ. 393-419). Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Ματσαγγούρας, Η. (2001). *Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Τ. Β΄. Αθήνα: Gutenberg.
- Nutbrown, C. (2006). *Key concept in early childhood education and care*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
- Pardes, L. (2002). *My favorite American monument*. San Bernardino: Score.
- Τζιβιάς, Α. (2011). *Διδακτικές διαδρομές της ψηφιακής ιστορίας στο σχολείο*. Θεσσαλονίκη: Γράφημα.
- Sieber, E. (2001). *Teaching with Object and Photographs: Supporting and Enhancing Your Curriculum. A Guide for Teachers*. Bloomington: Indiana University.
- Φαρδῆ, Κ. (2013). *Ιστορία και προσχολική αγωγή: Από τα αναλυτικά προγράμματα στις εκπαιδευτικές εφαρμογές*. (Διδακτορική Διατριβή, Ψηφιοθήκη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 2013). Ανακτήθηκε 30 Αυγούστου 2015, από <http://invenio.lib.auth.gr/record/133433/files/GRI-2013-11486.pdf> .
ΦΕΚ 304/13-03-03, τ Β΄.